

Diss. von

XXXI.

37

DISSERTATIO INAUGURALIS
 DE
**USU JURIS PATER-
 NI ROMANORUM SECUN-
 DUM MORES GERMA-
 NLÆ ET JUS BORUSSICUM
 REVISUM.**

Quam
 Auspice Deo, ex Decreto Amplissimæ
 FACULT. JURIDICÆ
 IN ILLUSTR. FRIDERICIANA,
 SUB PRÆSIDIO
 Dn. CHRISTIANI THOMASII, JC.
 Serenis. & Potentis. Elector. Brandenb.
 Consilarii, Prof. P. Universitatis FRIDERICIANÆ,
 & Facultatis Juridicæ Senioris,
PATRONI AC PROMOTORIS SUI
DEVENERANDI
PRO LICENTIA

Summos in jure consequendi honores
 D. 27. Junii M. DC. XCIV. Horis matutinis a 7. usq. ad 12.
 Publicæ Eruditorum censuræ submittet

ZACHARIAS HESS. Regiom. Prusf.

HALÆ, Literis SALFELDII, Regiminis Elect. Brandenb. Typ.

XXVI

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE

IUS IURIS PATER-
NI ROMANORUM SECUN-
DUM MORES GERMA-
NICAE ET IUS FORUSICUM
REVISUM.

Auspice Deo, ex Decreto Amplissimas
FACULT. JURIDICAE

IN ILLUSTRI FRIDERICIANA,
SUB PRÆSIDIO

DR. CHRISTIANI THOMASII JC.

Secretis & Potentis. Elector. Brandenburg.

Consilii, tot. P. Universitatis FRIDERICIANÆ
& Facultatis Juridicæ Senioris

P. ATRONII AC PROMOTORIS IIII
DETERMINATI

PRO LICENTIA

Summos in iure consequendi honores

Dr. juris M. DC. XCIV. Hæc inscriptio a. 7. Julij. ad 12.

Publicæ Bibliothecæ centuræ sub iure

JACOBUS HES. Region. Præs.

Hæc. Inscr. Sæp. Edidit. Regionis Elect. Brandenburg. Typ.

Nobilissimo & Consultissimo

Dn. ZACHARIÆ HESS,

J. U. Licentiando,

S. P. D.

CHRISTIANUS THOMASIVS.

Quætulisti mihi, Amice dilectissime, disputationem inauguralem de usu doctrinae juris Romani de Potestate Patria in foris Germanorum, ut illam censuram, quam alias Praesides adhibere solent, pro lubitu emendarem & corrigerem. Legi & diffiteri non possum, me hinc inde quædam deprehendisse, quæ, si ego de hac materia quid scribere deberem, vel aliter ponerem, vel certè aliter ordinarem, vel fusius fortè eadem de re differerem. Nolui tamen hic quicquam immutare, cogitans, quod tua sit hæc disputatio, non mea; quod dissensiones inter Jctos mansurae sint, quamdiu duratura, est Jurisprudentia; quod methodus cuilibet sit arbitraria, & quod nemo ita possit scribere, ut placeat omnibus. Placuit potius disputatio hæc tua, quod viderem, ea, quæ posuisti, non esse principis juris adversa & defendi posse, Teque operam dedisse, ut non ex

Jctis

*ſ*ſtis absq; iudicio centones confarcinaves male
coherentes, ſed potius ut ex ipſis textibus Legum
Germanicarum, raro quidem ſed laudabili pro-
fecto exemplo leges tuas derivares. Igitur red-
do tibi diſputationem tuam, uti eam mihi exhibui-
ſti, nihil aliud adjiciens, quam gratulationem de
ſtudiorum tuorum laboribus hucusque feliciter
perductis. Benedicat tibi & in poſterum Deus
optimus maximus, atq; cor tuum amore ſuo re-
pleat, uti jam ingenium varia eruditione, cor-
pus amœnis & modeſtis moribus ornavit. Tu
vero, quod in te eſt, cœpta ſtrenuè perſice, h. e.
Diſputationem eruditè conſcriptam prudenter &
placide defende. Hic enim tua res agitur. Hic
monſtrandum eſt publico, quod ſupremos juris
honores non indignis conferat Facultas noſtra,
Theſium eruditiffimarū & exactiſſimarum con-
ſcriptio publicum decipere poteſt. Hic teſtis ocu-
lati ſunt, quos decipere non facile quis poterit.
Sed quid calcar addo generoſo equo, qui frenis
magis habet opus? Expert a jam in converſatione
privata, in examiniſus conſuetis virtus tuacer-
tam de Te me ſpem fovere jubet, quod ita, Deo adjuvante, Te-
ſis & in ipſa collatione publicâ geſturus, ut nil niſi nomen Præ-
ſidis mihi, nemini vero dubium remanſurum ſit, nec me falſo,
elogio publicum decipere, ſed eum, qui ſolus talem diſputatio-
nem tam eruditè defendere poſſit, capaciſſimum etiam fuiſſe,
ut talem diſputationem ſolus conſiceret. Vale. Dabam roptim
d. 20. Junii 1694.

CAP. I.
TRACTANS GENERALIA
ET STATUM QUÆSTIONIS
FORMANS.

S U M M A R I A.

Jus parentum in liberos naturaliter non descendit ex jure Victoria §. 2.
Nec ex tacito pacto §. 3. Nec ex generatione, sed ex alimentatione
& educatione. §. 4. Soli patri non competit ut putat Hornius §. 5.
Nec soli matri, ut existimat Hobbes §. 6. Sed utrique, non propter
generationem, ad quam concurrunt, §. 7. Sed propter alimentatio-
nem & educationem. Explicatur l. 24. ff. d. Stat, hom, §. 8. Cur
Romani patri soli illud concesserint §. 9. Explic. §. 2. J. d. P. P.
§. 10. Quid sit in usu esse? §. 11. Quo jure Germani usi sint? §.
12. Effectus ex naturali obligatione erga parentes venientes.
§. 13. Usus actionis de injus vocando in Germania & Prussia, §. 14.
alimentorum & legitime parentibus relinquenda. §. 15. Suc-
cessionis Ascendentium ab intestato in allodialibus §. 16. In feudali-
bus §. 17. Venditionis liberorum §. 18. Recensentur effectus ex
Jure R. §. 19. Q. An moribus Germania & Jure Prutenico obtineant
& decid. §. ult. Simulque adjicitur, jus civile in casibus jure Prute-
nico non decisus in Prussia haud attendi.

A

§. I. Omnium

§. I.

Omnia populorum institutis, ac legibus sanctam parentum personam conservatam fuisse historicorum loquuntur monumenta. Ad superstitionem usque ascendit Judæorum religio, qui ex metu, ne filius paternum sanguinem effunderet, non permiserunt, filium Patri venam secare, imo spinam educere, aut ulcus aperire, ne forte sanguis sequatur. Constantin L'Empereur in *Babakama* c. 8. p. 3. ap. Pufend. d. 7. N. & G. l. 6. c. 2. §. 10. Ast non omnium placitis, & sanctionibus æqua Parentibus potestas confirmata, & concessa fuit: quibusdam jura patris limitantibus, quibusdam gentium illa augmentibus. In his Romani, si non summum, certe haud infimum obtinuerunt locum: apud quos, quam laxa patribus indulta fuerit potestas, ex instituto Romuli colligere potes, qui patri concessit terna filii venditione pecuniam quærere; majorem largitus potestatem patri in filium, quam hero in mancipiū. Servus enim semel venditus, si liber fieret, rursus sub patris potestatem redigebatur. Iterum quoque venundatus & liberatus, servus ut ante patris erat. Post tertiam demum venditionem eximebatur è patris potestate. Dionys. Halicarn. l. 2. Quod quamvis successu temporum limitatum, tandem plane abolitum l. i. C. de Patrib. qui fil. alia tamen, & sat pingvia jura ex Romanorum legibus patres in liberos suos habuerunt. Prolixum ac tædiosum foret, singulos paterni juris effectus ex horum legibus enucleare. Vid. Philippum Paschalem de *Viribus P. P.* Ascanium Clementinum de *P. P.* Alia me intentio tenet. Scilicet translato Romanorum imperio occidentali ad Germanos, cum progressu seculorum Jus Justinianeam scholas ac fora occupaverit, atq; secundum illud judicare tandem Assessoribus Camerae adjunctum fuerit. Ord. Camer. de ann. 1500. §. *Ordnem und segen*; non citra utilitatem disquiri posse censui, quem usum, mori-

moribus Germaniæ effectus hi Juris civilis quoad Jus paternum lucrentur, cui usum juris Prutenici revisi adjungere volui, ne mihi illud Q. Mutii objiciatur: Turpe esse jus studentis jus patrium ignorare *v. l. 2. §. 43. ff. d. O. J.*

§. II.

Ut vero rem, a capite exordiar non inconueniens erit brevibus differere, quo titulo parentes facultatem ac jus in liberos naturaliter, sibi vindicent. In diversas partes hic abeunt juris moralis doctores. Hobbes in tract. *de cive c. 9. §. 2.* illud ex jure victoriæ deducit ita: In statu naturali, cum omnia in omnes liceat, quatenus quisque ad sui conservationem facere judicat, victorem fieri dominum victi. Ex quo sequitur, jure naturæ dominium infantis ad istum primo pertinere, qui eundem prius in sua potestate habuerit Verum tutius est, quod Florentinus *in l. 3. ff. de J. & J.* asserit. Cognationem quandam inter nos a natura constitutam, cui consequens est hominem homini insidiari nefas esse. Quod adhuc pressius ex origine generis humani videre est, dum primo homini Deus sociam adjunxit, quæ ex viri corpore desumpta, quo tenerimum illius sentiret amorem, quos insuper ipse conditor sanctissimo colligavit fœdere. Præterea, cum homo eximium animans sit, i. e. tale, quod non cæco impetu animæ sensitivæ, sed excellenti rationis ductu fertur ad æstimanda ea, quæ profunt, nocent, vel decora sunt; facile vero advertat, in quavis præcipitia illum detrudi, si affectibus indulgens in bellum ruat, è contra ex pace non nisi commoda deprehendat, nihil magis optabit, quam societatem non qualemcunque, sed tranquillam, & pro sui intellectus modo ordinatam. Ut pluribus egregie hæc confirmat, & Hobbesii fundamenta evertit Pufendorff. *de J. N. & G. l. 2. c. 2. §. 5.*

§. III.

Aliud fundamentum quærit Dn. Pufend. *d. tr. l. 6. c. 2. §. 4.* præter alimentationem, & curam, quam Parentes in educandis

dis liberis impendunt, illorum imperium liberorum quoque *presumpto consensu* adeoque *pacto tacito* niti asserens, atque simile addens ex *l. 2. ff. d. N. G.* ubi is, cujus absentis, & ignorantis negotia alter gessit, obligationem velut ex *contractu tacito* contraxisse intelligitur isti pensandi, quod in ipsius utilitatem impendit. Sed modeste hic dissentire non dubito, cum firmissima contra hanc sententiam in Dn. Præfidis *Jprud. div. l. 3. c. 4. §. 11. 12. & seqq.* inveniri queant. Et quidem primo miscentur, & pro iisdem habentur consensus tacitus & præsumtus, qui tamen etiam naturaliter varie differunt. Sic qui suam voluntatem expresse declarare nequit, ille nec tacite. Exemplum est in furioso, quamvis enim, creditore debitori chirographum reddente, inter ipsos conventum videatur ne debitum exigatur *l. 2. §. 1. ff. de pact. l. 44. §. 5. 84. §. 7. de leg. 1.* frustra tamen exceptionem pacti opponeret, qui id à furioso acceptum produceret *l. 40. ff. d. R. 7.* At ex consensu præsumto etiam furiosi, quorum v. g. negotia gesta sunt, obligantur *l. 3. §. 5. ff. d. N. G.* Inde Paulus in *l. 46. ff. d. O. & A.* Furiosi, ubi ex re actio venit, obligantur. Porro consensus tacitus obligat saltem illos, quorum factum accessit. Ita si sciens passus sum aliquem pro me fidejubere, vel alias intervenire mandati teneor *l. 6. §. 2. conf. l. 18. ff. Mandat.* Præsumtus autem etiam ignorantes *l. 2. ff. d. N. G.* Ex consensu præsumto tenentur etiam inviti, ex tacitò non nisi volentes. Vid. plur. d. Jpr. *div. l. 2. c. 7. §. 24. 25. seqq.* Secundo jus hoc paternum ex consensu tacitò fluere nequit, quia ille ita se habet, ut per contrarium dissensum tolli possit, & tantum obtineat in actionibus ante consensum liberis. At nec Patri liberum est, nec filio educationis jura cum annexo cuique debito, declinare. Nec obicem ponit quod sibi non repugnet, aliquid oriri ex præcepto legis naturalis, & oriri ex consensu tacito; Sic homini liberum esse Deo non parere, & tamen Deum à fidelibus obsequium fœdere stipulari voluisse. Sic civem utique munia militaria Reip. debere, & tamen dum miles scribitur consensum

sum ejus accedere & sacramentum. Deus enim per ejusmodi obsequii stipulationem non novum aliquod jus accipit, sed illam obligationem, qua fideles jam tum ipsi erant obstricti, magis declarat. Similiter civis, eo ipso, quô in societatem coit, maximum dat jus corpori in se ipsum, tanquam partem, a quo & sacramentum ad servitia militaria alias debita exigit, nihil novi hæc operantur, sed obligationem jam existentem Resp. novum consensum ceu accessorium vinculum (in primis juramentum,) magis firmant v. Pufend. l. 4. c. 2. §. 6. quod secus in Parentibus, qui novum nec antea existens jus in liberos acquirunt. Dn. Præf. in Jpr. div. l. 3. c. 4. §. 16. 17. seqq. Ad hæc minus accurate dicitur, quod negotiorum gestio ex tacitô consensu descendat, ille enim jure Romano fundat veros contractus v. l. 13. §. 10. ff. locat. cond. sed potius ex ipso facto l. 3. §. 17. ibi. negotio gesto ff. d. N. G. oritur, quod directo non inducit consensum, sed æquitas naturalis à lege confirmata hunc consensum præsumptum infert.

§. IV.

Pro generatione calculum ponit primus ille Juris naturalis restaurator Grotius d. J. B. ac P. l. 2. c. 5. §. 1. cum quo conspirant aliqui ejus commentatores, & alii juris moralis doctores. Quia causa (Parentes) naturaliter habet potestatem in effectum (liberos) Less. d. J. & J. l. 2. c. 45. dub. 4. n. 24. & quia liberi per generationem, a parentibus optimum ac præstantissimum accipiunt, vitam, quæ verbis Grotii l. 2. c. 24. §. 6. fundamentum est omnium bonorum temporalium, & æternorum occasio. Sententiam illam subvertere studuit Horn. de civit. l. 1. c. 2. §. 2. quamvis rationibus, & exemplis quibusdam parum eò facientibus, quod ipsum etiam observavit ejus censor Epsteinius in annot. ad b. l. Temperandam illam opinionem existimo, ita, ut generationem, fundamentum obligationis paternæ existere statuam, qui enim causa est, ut homo existat, is quantum in se est, & quantum necesse est, prospicere ei debet de his, quæ ad vitam humanam i. e. naturalem ac

socialem, nam ad eam natus est homo, sunt necessaria Grot
*d. J. B. ac P. l. 2. c. 7. §. 4. Naturalis stimulus, inquit Justinianus
 in l. un. §. 5. v. sileat C. d. R. U. A. parentes ad liberorum educatio-
 nem hortatur. Et in l. ult. §. 5. C. de bon. qua lib. Filios vel filias
 alere patri necesse est propter ipsam naturam. Quod autem imperium
 spectat parentum, cui acquirendo occasionem dedit generatio,
 illud ex alimentatione, & educatione liberorum, ceu verò ti-
 tulo deducere cum Dn. Pufend. d. J. N. & G. l. 6. c. 2. §. 4. Dn. Præf.
 in Jpr. div. l. 3. c. 4. nullus dubito,*

§. V.

Dubia hinc porro exsurgit disquisitio, utrius parentum
 potestas in liberos naturaliter major sit, patris, an matris, an
 vero utrique æquum jus tribuendum? Matri illud in totum
 adjudicat Horn. sup. c. l. contendens: Postquam Evæ volun-
 tas subjecta est marito, omne ex illo genitum imperio, quod
 mater suspicit, parere. Et huic quidem soli, non etiam ma-
 terno, quod nullum est, cum de potestate matri divinitus
 concessa nihil quicquam sciamus. Hujus vestigia suppresso
 quanquam nomine premit Henninges in not. ad Grot. l. 2. c. 5.
 Sed nimis generali fundamento hoc nititur, & quidem eo, quo
 utitur Horn. l. 1. c. 1. nullum imperium, sive publicum, sive privatum
 homini in hominem competere, absque expressissima constitutione Dei,
 ejusdemque presentissimo interventu: Quod, si de causa universa-
 li, & remota omnium rerum quaritur, uti negari nequit, ita,
 si causa proxima investigatur, simpliciter concedi non potest,
 verum dicendum est imperium hominis in hominem, tan-
 quam ens morale non existere sine actu humano. Pufend.
*d. tr. l. 6. c. 1. §. 12. Et quamvis nec hoc inficias ire facile quis
 præsumet, lege divina positiva voluntatem uxoris voluntati
 mariti subjiciente, & hunc dominum illius constituyente, pa-
 tris jus in liberos pingvius exinde, & potius esse, omnem ta-
 men eo matri sublatam esse potestatem concludi nequit, cum
 quartum præceptum parentibus æqualem honorem deferens*
 cone

contrarium innuat, & optimus juris moralis doctor Salomon in proverbii c. i. v. 8. ita moneat: Mein Kind / gehorche der Zucht deines Vaters / und verlaß nicht das Gebot deiner Mutter.

§. VI.

Ex adverso Hobbes. c. l. soli matri potestatem in liberos adscribere non dubitat: quia jure naturæ dominium infantis ad eum primum pertinet; qui prius in potestate sua ipsum habet. Manifestum autem est, eum qui modo nascitur, prius esse in potestate matris, quam cujusquam alterius. Adde quod in statu naturæ sciri non potest, cujus patris filius est, nisi in iudicio matris. Ejus igitur est, quem mater vult eum esse & proinde matris est. Sed laborat hæc deducta consequentia falsa, ac sup. §. 2. negata hypothesi, quasi statu naturalis esset bellum omnium in omnes. Et ut de patre certitudo aliqua infallibilis haberi nequeat, nemo enim ipse novit, quo sit exortus fatu, attamen sufficit, quod etiam in statu naturæ ex conjugio in terminis naturalibus sumto probabiliter constet, quis sit pater.

§ VII.

Qui generationem fundamentum hujus juris esse contendunt, utriusque parentum illud tribuunt. Quorum sententiam Physicorum excipit disputatio, uter parentum plus ad generationem conferat. Plutarchum ita differentem inducit Grotius l. 2. c. 8. §. 18. Natura sexuum corpora miscet, ut ita de utraque parte sumta confundat & commune utrisque reddat quod nascitur, ita ut neuter possit discernere, quid suum sit, quid alienum. Contra Aristoteles lib. 1. de Generat. animal. c. 21. demonstrat quod fœtus materiam à sola matre, à patre tantum ἀρχὴν κινήσεως principium motus accipiat, v. Schilt. Philosoph. jur. c. 4. §. 2. Alii aliter. Hanc Physicorum disceptationem non magnopere attendunt opinionis hujus sectatores, sed gradum imperii majorem in casu dissensus patri adstruunt,

struunt, alii ob sexus præstantiam, alii ob potestatem, qua vir in ipsam uxorem pollet.

§. IIX.

Nos cum alimentationem, & educationem, ad quam liberis debito modo præstandam parentes propter generationem proxime obligati sunt, titulum hujus imperii constituerimus, ad eam vero uterque concurrant, non obscure inuimus extra civitatem, ubi citra pactum coierunt, potestatem in liberos utriusque æqualiter competere. Dn. Præf. in Jpr. div. l. 3. c. 4. §. 41. 42. 68. Sed quid est, quod Ulpianus in l. 24. ff. de Stat. hom. dicat: *Lex Natura est ut qui nascitur sine legitimo matrimonio matrem sequatur?* Scilicet, matrem sequi Jctis idem est, ac statum matris civilem sequi Cajus l. 1. Inst. t. 4. §. f. Cum enim leges Romanæ ultra naturalem inter parentes, & partum obligationem, etiam obligationis civilis effectum, P. P. induxerint, & ad eum consequendum legitimum matrimonium ordinaverint, quo interveniente partus patrem sequatur c. l. 24. de stat. hom. naturali ratione constat, quod si id non interveniat, partus qui ut membrum societatis civilis statum habere debet, patris autem obtinere non potest, matris conditionem sequi necesse habeat. Schilt. *Philosoph. jur. c. 4. §. 2.* conf. Grot. d. J. B. ac P. l. 3. c. 7. §. 5.

§. IX.

Sed hæc tenus dicta naturaliter obtinent. Jura vero civilia, & in specie Romana ab his secessum fecerunt, & quæ matri æque competeabant, soli Patri concesserunt. §. 10. J. d. *Adopt. §. 3.* J. d. *H. Q. & D. l. 5. C. d. *Adopt.** Romani enim in primis studuerunt, ut familiarum amplitudini, ac dignitati consulerent, ex qua totius Reip. dignitas æstimanda est. Cum ergo conflet, nihil melius ad augmentum & conservationem familiæ conferre, quam si totius familiæ unus sit gubernator: id vero ita demum eveniat, quando omnes personæ in domo Patris-familias existentes, ejus potestati subjiciuntur, ne quidquam impe-

impe-

impedimenti ipsi opponatur, singulis familiis, & consequenter Reip. satis expedire judicarunt Romani, si patri soli potestatem in liberos ad scriberent. Id quod factum est natura non repugnante, quæ juxta Aristotelem *1. Polit. 13. & 14.* maiorem aptiorem ad regimen formavit. Quod leges Romanæ clare testantur, quibus fragiles natura fœminæ sunt *l. un. §. 15. C. d. R. U. A.* & quod fœminæ consilium adversus propria commoda inveniat laborare *l. 4. C. de Sponsal.* quod facile decipiantur. *Nov. 61. c. 1. §. 2. l. 2. §. 2, 3. ff. ad S. Vellej.* Accedit, quod, cum dignitas familiarum ex earum præsertim antiquitate, latissimaque propagatione, itemque ex patrimonii facultatibus per multos descendendum gradus producta linea æstimetur, fœminæ parum eo conferant; utpote quæ & familiæ suæ caput & finis sunt *l. 195. §. ult. ff. d. V. S. conf. l. 19. ff. de Stat. hom. l. 196. §. 1. ff. d. V. S. vid. Anton. Fab. Jurispr. Papin. t. 8. pr. 1.*

§. X.

Non solum autem patribus potestas in liberos ex jure naturæ competens LL. civilibus corroborata, sed & major & rigidior superinducta fuit. Hinc Justinianus *§. 2. f. d. P. P.* illud jus proprium civium Romanorum, nullosque alios esse homines asserit, qui talem in liberos habeant potestatem. Cujus asseriti veritatem alii in ratione quærent, quæ Romanos impulit patri ejusmodi potestatem concedere, quæ, ut modo dixit, fuit dignitas & augmentum familiarum. Cum enim non nisi per justas nuptias eveniat, ut diuturnitatis nobis memoriam in ævum relinquamus *l. 220. §. ult. ff. d. V. S.* & illæ immortalitatem artificiose inducant *Nov. 22. in pr. necesse,* aut certe quam maxime conveniens fuit, ut cives Romani maximis privilegiis ad nuptias invitarentur, & omnimoda potestas etiam vitæ ac necis *l. 11. in f. ff. de lib. & posth. l. ult. C. de P. P.* in liberos illis indulgeretur, ne forte propter contumaciam, moresque perditos liberorum alii à voto illorum procreandorum revocarentur. Anton. Faber, *c. l. ill. l.* Alii ad attributa referunt,

B

runt,

runt, quæ huic potestati apud Romanos fuere propria, quod scilicet legitimationibus, adoptionibus constituta, & minima capitis diminutione ac deportatione fuerit amissa Vultej. ad §. 2. *J. d. P. P. Mæstert. d. just. Roman. LL. l. 1. d. 27.* Alii & rectius ad strictissimam potestatem vitæ ac necis, duram liberorum venditionem, omnimodam bonorum acquisitionem, §. 1. *J. per qu. pers. nob. acq. & alios singulares effectus restringunt.* Vinn. §. 2. *J. d. P. P.* Qui asperi, & duri Romanorum mores, quamvis postea Græcorum condimentis temperati sint, non parum tamen remansit, quod de stricta illorum potestate loco testimonii esse potest. Cujus usum moribus Germaniæ indagare jam animus est.

§. XII.

Enim vero non longam ac prolixam explicationem effectuum juris illius (quod & ab initio præmonui)nectere, nec qualem in Republica Romanorum usum habuerint, inquirere volo; omnes enim, quotquot in prima juris elementa ac Pandectas commentati sunt, ad nauseam rem inculcant, ut ea propter non verear, ne mihi obiciatur, quod versatissimus in praxi Jctus Lauterbach post explicationem peculii profectitii, indeque descendentem actionem de peculio, (ex quo non minimus paternæ in liberos potestatis apud Romanos effectus dependet) tandem subjungit, plus difficultatis quam utilitatis hanc materiam habere. Simul autem notandum, quid sit in usu esse, de quo constabit si scias, quid denotet non esse in usu. Duplici vero modo dici potest aliquid non esse in usu, vel (1) si quid in Republica receptum, postea infrequenti usu populi ita langvescat, ut rarissime ejus amplius utilitas se exferat vel (2) non est in usu, quod receptum non est, vel si ex complexu variarum legum quicquam receptum sit, quicquam minus certe de eo quod in viridi observantia non est, non esse in usu affirmari potest. Si enim jura non constituuntur ex his, quæ forte uno aliquo aliquo casu accidere possunt, & quod semel aut bis existit, præte-

prætereunt LLatores l. 3. 4. 6. ff. de LL. cur usus æstimari deberet ex eo, quod inopinato bis vel ter in seculo evenit, vel evenire potest? Dn. Præf. in Vind. coroll. de exig. us. Pand. & in dissert. de Usu act. pœn. c. 1. §. 28.

§. XII.

Simul vero, dum de moribus Germaniæ sollicitus sum, notabis, Germanos duplici jure usos fuisse, Jure Francico in superiori Germania, in inferiori Jure Saxonico. Postquam enim Carolus M. Rex Francorum Saxones devicerat, illis majorem, ac aliis libertatem reliquit, ita, ut quoque peculiaria jura, & leges a Francorum legibus quodammodo diversas, in gratiam Saxonum, qui insuper suis moribus, ac placitis vivebant, promulgaverit. Mores ac placita Saxonum privatus quidam in unum corpus collegit; quod nomine Speculi Saxonici, der Sachsen Spiegel venit, & hoc totam inferiorē Germaniam obligabat. In Germania superiori, ut dictum, juris Francici auctoritas magna erat. Hoc jus incerto quodam auctore ad imitationē Saxonum partim ex jure scripto, partim ex aliis consuetudinibus postea collectum, editumque sub titulo Speculi Svevici der Schwaben Spiegel. Et in plerisque cum Speculo Saxonico convenit excepta successione. Vid. Illustr. Dn. Stryk. in discurs. prælim. Us. mod. §. 6. 8. 14. Horum jurium tanta adhuc vis est ut, antequam ad Jus Justinianum recurremus, prius illa attendenda sint, & illorum ratio, ultimo demum Jus Justinianum, ut subsidiarium. Id. §. 22. 27. 32. Quoties ergo effectus aliquis juris paterni deducetur ex his Germanorum juribus, qui legibus Romanorum etiam obtinet, cave usum illius his adscribas cum leges Romanæ intuitu consuetudinum, ac juris Germanorum in Germania longe post suam subsidiariam auctoritatem acceperint.

§. XIII.

Quod effectus ipsos attinet, separandi sunt illi, qui in genere ex relatione, & naturali obligatione, qua liberi parentibus adstringuntur, procedunt, quosque jus civile deter-

minavit, confirmavit, auxit, & quorum particeps uterque parentum est, ab illis, qui ex solo beneficio legum civilium, vel si in naturali jure fundati, ex illorum restrictione ad solum patrem, dependent. Prioris generis sunt, quod liberi parentes non possint in jus vocare sine venia impetrata sub pœna 50. aureorum *l. 1. 2. 3. ff. l. 3. C. de in jus voc. §. 12. 7. d. act. l. 12. ff. de in jus voc.* quod liberi egenis parentibus succurrere *l. 5. pr. §. 12. 15. ff. de agnos. & alend. lib. l. 8. §. 5. C. de bon. que lib. illis legitimam titulo institutionis relinquere debeant, Nov. 115. c. 3. 4. 5.* quod parentes liberis æqualiter ab intestato succedant, *Nov. 118. c. 2.* quod parentes liberos, si alia ratio eos alendi non superfit, vendere possint, *l. 2. C. de patr. qui fil. quem textum etiam de matre loqui exinde patet, quia Diocletianus & Maximinianus in l. 1. C. eod. in genere loquuntur de parentibus, quod neque venditionis, neque donationis titulo neque pignoris jure aut alio quolibet modo liberos in alium transferre possint, quam constitutionem deinde Imperator Constantinus in subsequ. lege 2. limitat, nisi propter nimiam paupertatem egestatemque victus causa, sc. pueri sanguinolenti. Et ad hæc Imperator Constantinus adhibet in *d. l. 2.* verbum *Si quis* quod tam masculos, quam fœminas complecti, ita clare docet Paulus in *l. 1. ff. d. V. S.* ut non mereatur, qui (ut alias in *l. 17. ff. de inoff. test.*) a Fulgoscio per capillos interrogandus sit, quid habere velit. Conf. plur. Philipp. Paschal. *d. tr. p. 2. tot.**

§. XIV.

Antequam ulterius progrediar, usum modo adductorum effectuum in medium adducere è re esse judicavi. Primus erat, quod liberi (ratione patris intellige emancipatos *l. 3. C. d. in jus voc.* vel etiam suos in illis causis, in quibus contra patrem agi poterat) non possint parentes *v. l. 4. §. 2. ff. de in jus voc. Ufyll. ad §. 12. 7. d. act.* in jus vocare sine venia impetrata sub pœna, 50. aureorum *l. 12. p. f. ff. de in jus voc.* Hujus rei ratio non obscura est, quia antiquissima in jus vocatio privata erat,

erat, imo dura & violenta Francisc. Broeus ad §. 12. *J. d. Act.*
 Barn. Briffon. *de formul. & solemn. pop. Rom. lib. 5. pr.* Hac postea
 sublata, interim privata, qua ignorante iudice actor curabat
 reum vocari per apparitorem usque ad Justinianum perman-
 sit. Schilt. *exerc. ad ff. 7. th. 4. v. Nov. 112. c. 2. & Nov. 53.* Cum
 ergo naturali ratione honor parentibus debeatur, ut nec rusti-
 citati venia præbeatur *l. 3. C. d. in jus voc.* qui per ejusmodi in jus
 vocationem facili modo lædi poterat, liberos veniam edicti
 petere decebat. Ast in Germania, quia citationes non nisi
 prævio decreto iudicis fiunt, veniæ illa impetratio una cum
 actione de in jus vocando cessat. *Cz. 1. c. 2. d. 26.* ut ea propter
 conscripta formula libelli hujus actionis, quam inter alios
 etiam exhibet Schneid. *ad §. 12. J. d. act. n. 69.* citra jacturam ca-
 rere possimus, & inutilis practicum cautela sit, supplicatio-
 nibus, in casu, si lis contra ejusmodi personas movenda, peti-
 tionem veniæ subjungentium. Illust. Dn. Stryk. *in usu mod. ff.*
d. in jus voc. Jus Prutenicum quamvis citationem privatam
 non permittat *Proc. jud. t. 14. a. 1. §. 1.* hoc tamen in casu ve-
 niæ impetrationem sub pœna arbitraria, & nullitatis citatio-
 nis observari sancivit *Pl. c. t. 14. a. 6. §. 6.*

§. XV.

De usu alimentorum parentibus a liberis præstandorum
 minus dubii est, cum hæc ex officio pietatis illis debeantur,
 & iniquissimum sit patrem egere cum filius sit in facultatibus
l. 5. §. 13. ff. l. 1. C. d. agn. & al. iib. Quid vero alimenta in se com-
 prehendant vid. Coler. *de aliment. l. 2. c. 1.* Inquiramus de legitima,
 quæ parentibus titulo institutionis relinquenda. Hæc quate-
 nus alimenta in se continet, juris naturæ est *Nov. 1. in pref. §. 2.*
 Et hinc, si hæc salva sint, etiam statuto tolli, & parentibus
 ac liberis necessitas illam relinquendi remitti poterit, prout in
 effectu nobiscum sentit Gail. *2. O. 122.* Mynf. *5. O. 43.* Leges
 vero civiles illius quantitatem determinare licite potuerunt, &
 fat rationis habuerunt, cur, ne parentibus illa auferretur, tam
 folli-

sollicitæ fuerint. Parentibus enim quia alimentatione, & laboriosa educatione bene beateque vivendi auctores liberis existunt, nec similem gratiam nec parem meritis honorem rependere possumus, monente Aristotele 8. *Nicom. ult.* Sed unde hoc foris Germaniæ receptum quod legitima non nisi titulo institutionis relinquenda. Apud veteres Germanos nullus testamenti usus fuit. Tacitus *de morib. Germ. c. 20.* Quo propior autem postmodum gens Germanorum Romanis fuit, eo major testamentorum usus invaluit, ut egregie hoc deducit diligentissimus juris Germanici observator Schilt. in exerc. *ad ff. 14. th. 29. & seqq.* In Speculo Svevico aliqua de testamentis inveniuntur Vid. *lib. 1. tit. Vater erbet des Sohns Gut & Cap. 253.* Wie ein Kind Vater und Mutter Erbe verwircket, *Cap. 296.* meretur, quod hic adscribatur, agit enim de rescissione testamenti per quærelam in officiosi. Und ist daß ein Vater durch seinen üblen Willen / sein Sohn / oder seine Tochter / seines Guths will enterben / und wolte er darüber Handfest machen / daß en mag mit Recht nicht gesein. Sie brechent ihm die Brieff woll mit Recht / und das thun wol Sohn und Tochter / ob sie ihr Erbe nicht verwircket haben. Haben sie aber ihr Erbe verwircket / als dis Buch hiervon sagt / so thut es der Vater wol mit recht. Seynd aber die Kinder nicht zu ihren Tagen kommen / so der Vater das Geschafft thut / das schadet den Kindern nicht. Wann der Knecht kommt zu den vierzehn Jahren / und die Magd zu zwölff Jahren / so seynd sie zu ihren Tagen kommen / so versprechen sie ihr Gut wol / und ist stete / was ihr Vater mit seinem Guchte geschaffet hat. Et ex *Cap. 262.* colligere licet quod filius liberrime potuerit testari de bonis quæ a patre non profecta sunt: Und hat der Sohn ander Guth gewonnen / dann daß ihm sein Vater gab und gibt ihm Gott geschafft / er gibt das Guth mit gesunden Leib oder an dem Todbett wenn er will. Speculum Saxonicum utut in multis cum Speculo Svevico conveniat, filet tamen de successione ex testamento. Successu temporis longa consuetudine testamenti factio in Germania inferiori quoque introducta, donec crescente

sciente juris Justiniani auctoritate uberior testamentorum leges spargi & uberrima litium testamentariorum messis (quod infra notabimus) colligi cœpit. Jus hoc Justinianeum respectu rigidi illius juris XII. Tabul. quo uti quisque Pater familias legasset, ita jus erat (cui propter degeneratam regiam potestatem in Tyrannidem jam in statu consulari, & mutata Reip. facie in statu populari respectu hujus dispositionis testamentariæ in multis derogabatur, vid. Schilt. *exerc. ad ff. 14. th. 9. & seqq.*) maxime ductum naturalis æquitatis secutum est, inde & augmentum legitimæ pro numero personarum quibus hæc debetur, majus ordinavit etiam quoad semissem in parentibus *Nov. 118. c. 1. inf. de quo alias dubitat Frank, ad tit. de inoff. test. n. 32.* & tandem sancivit, quo hæc legitima titulo institutionis, ut liberis, ita & parentibus relinqvatur *Nov. 115. c. 3. 4.* quod praxi ac Ufu Germaniæ confirmatum est. *Cz. p. 3. c. 9. d. 1. 2.* Jure Prutenico idem statutum, nisi quod legitimam parentibus debitam indistincte, i. e. non attento numero personarum constituent tres quadrantes hæreditatis *L. R. l. 5. t. 3.*

§. XVI.

Quomodo ex naturali ratione parentibus liberorum hæreditas debeatur vid. *Grot. d. f. B. ac P. l. 2. c. 7. §. 9.* Dn. Pufend. *d. f. N. & G. l. 4. c. XI. §. 13.* Dn. Præf. in *Jpr. div. l. 2. c. 10. §. 188. 189.* Ast quomodo moribus Germaniæ audiamus. De successione parentum jus Germanorum plura, quam de successione ex testamento disponit. Speculum Svevicum patri liberorum successione tribuit in bonis quæ ab illo pervenerunt, de matre vero vivente patre tacet *Cap. 262.* Und stirbt einem Vater sein Sohn / und hat er ihm Guth ausgehen / es sey fahrends Guth oder ander Guth / und hat er weder Weib noch Kind / der Vater erbet des Sohnes Guth es mag der Bruder noch die Schwester nicht erben. *vid. Cap. 284.* Speculum Saxonicum matrem videtur clarius excludere, & soli patri successione, in bona liberorum concedere, *lib. 1. a. 17.* utut & hic dissensus Doctorum appareat
vid

vid. Dn. Stryk. in tr. de success. ab int. dis. 2. c. 3. §. 1. quem Elector Saxoniz in suo territorio composuit P. 3. C. 17. ac sancivit matrem cum patre simul succedere debere. Si tamen filia decedat, & relinqvat utensilia die Gerade / in his mater præfertur patri d. lib. 1. a. 27. modo alia bona adhuc supersint, alias patri legitima debetur. Richter de success. ab int. sect. 2. m. 1. n. 31. Ex illis juribus insimul constat, parentes omnes collaterales excludere, quod adhuc in Saxonia obtinet Cz. p. 3. c. 17. d. 6. Bened. Reinhard. P. 1. diff. 29. Cæterum universalem Germaniz observantiam in puncto successionis ab intestato docere difficilimum est, cum in omnibus fere provinciis intuitu hujus materiz statuta supervenerint, quibus deficientibus, ut & consuetudine, juri civili, tanquam subsidiario standum. Jure Prutenico eadem fere hic sancita, quæ jure civili. Nam & ibi pater & mater æqualiter ad successionem liberorum vocantur. Speciale solum hoc habet, quod distingvatur inter finum ruptum, & integrum h. e. inter liberos decedentes soluto inter parentes matrimonio, & nondum soluto. Posteriori casu obtinet dispositio Nov. 118. c. 3. Priori fratres, & sorores bilaterales excludunt patrem vel matrem, siue divisio bonorum facta sit, siue non. Hoc tamen intellige de bonis paternis vel maternis. In bonis enim aliis adventitiis, castrensibus, & quasi castrensibus, is, qui a parentibus in vivis ad huc est, una cum fratribus vel sororibus admittitur Præ. l. 5. t. 12. a. 2. §. 5.

§. XVII.

Hæc in allodialibus obtinent. Jure Feudali ascendentes descendentes non succedunt 2. F. 50. nec Præ. in feudo novo quod in Prussia feudum strictum appellatur l. 7. t. 2. §. 1. nisi (1) feudum novum jure feudi antiqui datum Struv. Synt. Jur. Feud. c. 9. aph. 3. n. 4. (2) nominatim cum domino pactus fuerit pater, ut, si filius decesserit quod feudum ad se reverti debeat 2. F. 84. Præ. c. l. Plures except. vid. in Dn. Stryk. exam. jur. feud. c. 16. q. 4. Nec in feudo antiquo, nisi pater

pater feudum antiquum refutaverit, quo filius investiretur, hic vero vivo patre sine hærede masculo decedat Finckelth. *disp. feud. 6. th. 33. l. d.*

§. XIIII.

Venditionem liberorum moribus Germaniæ invaluisse patet ex C. 407. Spec. Sæv. Wie ein Mann sein Kind verkauffet durch ehafft Noth / das thut er wol mit recht. Er soll es aber nicht verkauffen / daß man es thet in das Hur-Haus / er mag es einem Herrn wol zu eigen geben. Hodie ejusmodi venditionem non obtinere verum hoc casu existente Magistratum subvenire notat Struv. *Synt. Jur. civ. ex. 23. th. 27.* An vero ejusmodi casum extitisse sciverit, quærerem?

§. XIX.

Sed redeamus ad effectus, qui ex jure Romanorum natales suos ducunt, aut si juris naturalis sunt, illo jure soli patri concessi sunt. Et potiores secundum Dd. sunt sequentes. Liberi inconsultis parentibus, quorum in potestate sunt (de nepte vid. l. 16. §. 1. ff. d. R. N. De matre §. 16. §. d. Adopt. l. 20. C. de nupt.) non possunt vota matrimonialia contrahere l. 7. §. 1. ff. d. Spons. pr. §. l. 2. ff. d. C. d. nupt. Sed horum consensus præcedere debet, ut nec rati habitio sufficiat pr. §. d. Nupt. Et si nihilominus fuerint consummata, nulla sunt, liberi que ex iis nati illegitimi l. 11. ff. de Stat. hom. quæ tamen omnia in emancipatis aliter se habent. l. 25. ff. d. R. N. Pater potest liberis intestamento tutores dare, qui nec confirmatione op9 habent l. 1. §. 1. ff. d. conf. tut. per l. 7. C. de curat fur. nec satisdant. pr. §. d. satisd. tut. l. 2. 3. ff. d. conf. tut. l. 17. pr. ff. d. test. tut. Mater regulariter non potest dare arg. §. 10. §. d. Adopt. Si tamen dederit cum inquisitione confirmandi l. 4. ff. d. test. tut. l. 2. ff. d. conf. tut. Reliqui binis regulis includi possunt, quarum prima est. Filius & pater habentur pro una persona l. f. C. d. impub. & aliis subst. v. §. 4. §. d. inut. stipul. l. 22. §. 1. C. d. Agricol. & cens. l. 11. r. 47. Inde inter patrem & filium nulla civilis obligatio §. 4. §. d. inut. stip. nec donatio l. 17. 11. C. d. donat. nec lis l. 4. ff. d. jud. Inde pater potest liberis

C

beris

beris pupillariter substituere *pr. f. d. pup. substit.* Altera est. Filius quicquid acquirit, acquirit patri: habita sc. distinctione bonorum §. 1. *f. per qu. pers. nob. acq.* Hinc pater est legitimus administrator bonorum filii eo invito, *l. 1. C. d. bon. mat. l. 6. §. 2. C. d. bon. que lib.* etiam si filius legitimæ ætatis sit, *f. §. 3. C. d. bon. que lib.* Et filius stare nequit in iudicio sine consensu patris, *l. f. pr. v. necessitate C. d. bon. que lib. nec potest testari, l. 6. 3. ff. qui test. fac. poss. nec citra consensum patris mortis causa donare l. 7. §. 4. ff. d. donat. l. 25. §. 1. ff. d. m. c. donat. nec mutuo obligari, l. 1. 9. §. pen. ff. d. Sæt. Maced. l. 40. ff. d. cond. indeb. §. pen. f. quod cum eo.*

§. XX.

De his Dd. quærun, quem usum in Germania hodie præbeant, sv. quod eodem recurrit. Q. An patria Romanorum potestas moribus Germaniæ obtineat? Si decisionem Jctorum Bataavorum Gudelini *d. Jur. nov. l. 1. c. 13. §. 5.* Vinni *ad §. 2. f. de P. P.* & alibi passim. Gronvvegii *in tr. d. LL. abrog. ad tit. f. d. P. P.* & aliorum attenderemus, negativæ promptissime subscribendum esset. Ita enim hic ultim9. *Magna illa utiq; singularis potestas, quæ civium Romanorum propria fuit, ejusque peculiare effectus nostris & aliorum moribus in desuetudinem abierunt.* Sed præterquam, quod plerique illorum de suis tantum moribus intelligendi sint, Grönwegen in primis nullam rationem suæ assertionis sæpissimè affert, verum simpliciter asserit: *Hæc lex abrogata.* vid. illust. Dn. Stryck. *in disc. prelim. usus mod. §. ult.* Ex Germanis nominare possum Giphanium, non infimi ordinis Jctum. Sic enim ille in comm. *ad §. 2. f. d. P. P.* *Quare si mores nostros spectemus, nulla amplius est potestas civilis, de qua hic agitur, sed naturalis tantum observantia & reverentia.* Cui adstipulatur Schulz *ad §. 2. f. d. P. P.* Videtur distinguendum esse inter potestatem, quæ patri competit jure & moribus Germanorum, & illam, quæ ex legibus Romanorum descendit. Quin apud Germanos pater præ matre facultatem aliquam majorem in liberos habuerit, dubitari nequit. Nam & illi fœminas propter imbecillitatem animi minus capaces judica-

judicarunt, quæ sibi ipsis, multo minus toti domui, & familiæ digne consulere potuerint. Hinc moribus illorum fœminæ in perpetua sunt tutela. Spec. Sæv. c. 259. & 309. Saxon. l. 1. art. 45. conf. Schilt. exerc. ad ff. 37. §. 241. 242. Matri tamen etiam aliqualem in liberos potestatem, patre mortuo indultam fuisse patet ex LL. Wisigothorum l. 4. t. 2. c. 13. Et Specul. Saxon. lib. 1. art. 13. mentionem injicit emancipationis à matre factæ. Hanc Germanorum in liberos potestatem, utut per mores recentiores quodammodo limitatam, (quod inferius deprehendes) hodie in desuetudinem abiisse non dixerim. Nota est Electoris Saxonie sanctio p. 2. c. 10. Weil in den Sächsischen Rechten nirgend zu befinden/ daß die väterliche Gewalt insonderheit uffgehoben/ so bleibt auch dieselbe nochmahls nicht unbillig bestehē. Quid veromores Germaniæ circa effectus hujus potestatis ex Jure Romanorum receperint, ex cap. seq. apparebit. Jure Prutenico paternum in liberos jus obtinere, singulæ ferme paginæ inculcant. De Matris aliquali potestate occurrit textus in l. 2. t. 1. a. 1. §. 1. & l. 5. t. 14. a. 2. §. 2. qui §. ex Spec. Saxon. l. 1. a. 13. depromptus est. An vero æquales, ut Juris civilis, effectus intuitu hujus juris in Prussia frequententur, itidem ex seqq. videre erit. Alias pro Jure Justiniano egregius se offert textus in l. 5. t. 1. a. 2. §. 1. ibi: als haben wir aus obgedachten kaiserlichen Rechten/welche noch mehrertheils in unserm Herzogthum Preussen gehalten/und observiret.&c. Cujus ductu non incommode quæritur. An jus Prutenicum in casibus non decisis suppleatur per jus civile commune? Videtur dicendum, quod sic. Regulariter enim omissa in statutis remanent sub dispositione juris communis. Decian. v. 2. R. 31. n. 37. Carpz. 2. dec. 102. n. 10. Sed placuit Serenissimo Electori & Legislatori juris Prusici secundum recessum conventus provincialis d. ann. 1612, ut illa, quæ forte in illo decisa non reperiuntur, novæ potius Ejus decisioni vel d. iudicationi submittantur, quam ex peregrino jure dirmantur. Const. derog. §. Es ist auch unser Wille und Meinung. conf. Adam Riccius

Riccus Prof. Regiom. tr. Raps. de quant. & qual. libr. jur. Rom. p. 283.
& 284.

CAP. II.
OSTENDENS USUM EFFECTU-
UM JURIS PATERNI, QUI JURE
CIVILI SOLI PATRI ADDI-
CUNTUR.

SUMMARIA.

Nuptiæ absque consensu parentum consummatæ hodie subsistunt
§. 1. Pater liberis testamento tutores recte dat, qui tamen con-
firmandi. §. 2. Nec Patri Electori testamentaria tutela ad-
emta §. 3. Inter patrem & filium moribus Germanorum do-
natio firma fuit. Quid hodie? §. 4. Inter patrem & filium lis
hodie esse potest. §. 5. Pater hodie liberis pupillariter substituit,
& hoc in casu matri legitima relinquenda. §. 6. Peculium pro-
fectitium Romanorum ignorarunt Germani. Quid juris hodie
apud Germanos patri quæsitum circa peculium adventitium &
profectitium §. 8. Quid apud Borussos §. 9. Unde parentibus
competat administratio bonorum liberorum §. 9. Apud Germa-
nos testamentum condens Paterfamilias esse debet. Idem apud
Borussos. §. 10. Testamenti factio multas lites in Germaniam in-
vexit. §. 10. Filius sine patris consensu m. c. non donat, nec
mutuo etiam hodie obligatur. Idem in Prussia. §. ult.

§. I.

Accedamus ad effectus, qui jure Romanorum pa-
tribus solis addicuntur, quorum primus est, quod li-
berorum nuptiæ illis nescientibus contractæ & consum-
matæ non subsistant. l. 2. 18. 35. d. R. N. Mundum & cæ-
lum

lum, & totam mundi machinam literatorum contra nuptias absque parentum consensu initas clamare, dicit Chassan. in catal. glor. mund. ap. Göehausen p. 3. perb. qv. acad. 36. Jure ne ergo, an injuria id fiat, videamus. Distincte autem inquirendum est, quid Juris sit patribus ut talibus, & ut capitibus familiarum, quid ut patribus familias, qui in civitatibus degunt. De priori videsis Grot. d. 7. B. ac P. l. 2. c. 5. §. 10. Pufend. d. 7. N. G. l. 6. c. 2. §. 14. Dn. Präf. in Ipr. div. l. 3. c. 4. §. 76. 77. 78. Posterius considerationi nostræ subjiciendum est, & quidem quid juris patribus familias circa nuptias liberorum Germani largiantur. Veteri jure Francico, & Germanico consensum parentum æque, ut jure civili fuisse necessarium, adeo, ut qui non canonicè, & irrequisito parentum consensu uxorem sibi adscivit, nunquam liberos legitimos atque hæreditabiles generaverit, docet nos Capit. Francic. c. 127. 363. lib. 7. Insuper matrimonium volente patre rumpebatur. Leges Alemannorum C. LIV. ita disponunt: *Si quis filiam non desponsatam sibi acceperit uxorem, si pater ejus eam requirit, reddat eam, & cum XL. solid. eam componat. II. Si autem ipsa femina sub illo viro mortua fuerit, antequam illi mundium apud patrem acquirat, solvat eam patri ejus CCCC sol. III. Et si filios aut filias genuit, ante mundium & omnes mortus fuerint, unumquemque cum Weregeldo suo componat patri femina.* Cujus juris vestigia in Comitatu Hennebergico observari testatur Schilt. in oxen. ad. ff. 3. §. 12. Sed jus recentius à jure hoc Germanorum veteri, ut & Romano, diversum quid introduxit. Etsi enim consensus parentum ad ineundas nuptias utique & hodie requiri debet, & citra gravissimum peccatum omitti nequit, etiam à liberis emancipatis Carpz. 2. def. 49. ut inde, si res adhuc sit integra, & parentes justas sui dissensus causas allegare possint, matrimonium initiatum propter neglectum & matris consensum apud nos distrahi queat Richt. v. 1. p. 2. conf. 4. per integr. attamen consummatum per copulam carnalem firmum manet Carpz. 2. d. 60. & 4. c. 20. d. 15. liberi ex eò geniti legitimi sunt, nec rati habitio parentum attenditur, nisi quod hæc contrahentibus profit

quoad

quoad successionem, quam parentes illis propter contemptum sui secundum statuta locorum adimere possunt. Dn. Lynk. in Anal. ad pr. J. de Nupt. & ad Struv. Synt. Jur. civ. tit. d. R. N. th. 23. Spec. Svec. C. 381. Ita disponit: Wann ein Jüngling zu XIV. Jahren kommet / so nimmt er wol ein Eheliches Wyp ohn seines Vaters Willen. Also ob sie ihr Fleisch zu einander gemischet haben / der Knabe und die Jungfrau / und ist diß nicht geschehen / so mag man sie sundern. II. So die Jungfrau kommet zu XII. Jahren / so ist sie zu ihren Tagen kommen; Nimmt sie ein Mann ohn ihres Vaters und Freundes Willen. Die Ehe ist stet. Conf. Declaratio Carol. V. in Comit. Augustanis Ann. 1548. tit. Vom Sacrament der Ehe. §. Darum dieweil die väterliche Gewalt. An verò hujus ratio ex jure Canonico, quo consensus parentum ad consumatas nuptias non est de necessitate; c. sufficiat 2. c. 27. qu. 2. c. 6. X. d. Rapt. an ex jure divino petenda sit, discutiendum relinquo. Jure Prutenico modo dicta utramque paginam implent, nam & ibi consensus parentum sive prima, secunda vel tertia vice vota conjugalia ineantur, neutiqum negligendus. Et si liberi clandestinis desponsationibus desistere recusent, parentum arbitrio liberum est, utrum dotem & donationem propter nuptias illis denegare, an illos pro ratione circumstantiarum totali exhæredationi subjicere velint l. 2. r. 1. a. 1. §. 3. v. l. 5. t. 5. a. 1. §. 5. Quod si vero talem desponsationem copula carnalis sequatur, ea ex approbatione consistorii subsistit Et. c. l. 2. §. 4.

§. II.

Ut vero patrum potestas apud Romanos se maxime exerebat, dum in vivis erant, ita effectus illius potestatis quodammodo post illorum mortem extendebatur. Poterant enim ultima sua voluntate liberis suis impuberibus tutores constituere, qui novellos hos Reip. cives regerent. Quod leges civiles non sine ratione illis permiserunt. Quippe patres bene scientes ratione facultatum suarum creduntur liberis, ut corporis sui partibus quam optimè

optimè prospicere l. 7. pr. C. de Curat. fur. ab eo maximè tempore, quo ipsi illis ad vitam civilem regendis superstites esse nequeunt. In tantum autem leges Romanorum hoc patribus concedebant, ut nec confirmatio magistratus accederet l. 1. ff. d. Conf. tut. Mores Germaniæ nec hic patri omne detraxerunt. Ita Spec. Sjev. C. 319. & 321. ap. Goldast. tom. Der Reichs-Handel. Es mag ein Vater bey seinem lebendigen Leibe / ob er will / seinen Kindern mit Recht einen Pfleger geben / wer der ist / dem er denn wohl getrauet. Demselben beviehlet er sein Kinde / und ihr Gut / wenn er denn stirbet / soll sich der Pfleger der Kinder und ihres Guts unterwinden. Restrinxerunt saltem illam tutelæ dationem ad confirmationem Magistratus Ord. Pol. d. a. 1548. tit. 31. §. 2. & de Ann. 1577. t. 32. §. 2. Utut hodie in plerisque locis tutor à patre datus àtidem cum inquisitione confirmetur Plac. & Schilt ad §. f. J. d. Tutel. & inde inter tutorem à patre & matre relictum non amplius magna supersit differentia. Cavere insuper indistincte debent d. O. P. de ann. 1577. tit. 32. §. 3. Sufficit tamen in plerisque locis, bona immobilia possidere, satis enim pupillis jure tacitæ hypothecæ consultum videtur. Noric. ad pr. J. d. satisd. tut. Mev. ad Jus Lubec. l. 1. t. 7. a. 2. n. 53. Rittersbus in Nov. 72. Jus Prutenicum tutores à matre datos cum inquisitione, & cautione, à patre relictos simpliciter confirmari sancit l. 2. t. 6. a. 1. §. 2. 3.

§. III.

Hic quæritur an a Patre Electore liberis testamentarius tutor constitui possit? Graviter hæc quæstio superioribus annis ventilata est. Negantes quæstionis decisionem inde derivant, quod controversiæ juris publici ex moribus, ac publico Germanorum jure amputandæ sint. Illis autem antiquioribus testamentarias tutelas, ut testamenta, incognitas fuisse, postea constitutione publica proximo agnato legitimam tutelam delatam esse, quæ inde jus quæsitum obtinuit. A. B. c. 7. §. 4. ibi: Si Principem Electorem seu ejus primogenitum, aut filium seniore laicum mori, & hæredes masculos legitimos laicos defectum ætatis patientes relinquere
conti-

contigerit, tunc frater senior tutor eorum & administrator existat
 v. Gevold. Zeschlinus. Friedenreich. in Synops. contr. de tut. &
 eund. Lampad. de Rep. R. Germ. p. 3. c. 4. Wurmser exerc. jur. publ. 2.
 th. 17. Sed habent contrariæ sententiæ auctores non pauca,
 quæ hic reponunt, quibus subscribo v. Gothofred. & Freher de tut.
 Elect. Contr. ad Lamp. p. 3. c. 4. §. 25. Dn. Rhet. lib. 1. jur. publ. t. 7.
 §. 9. Temperamentum & consilium affert Bets. d. pact. illustr.
 fam. c. 7. p. 238. Aliud commendat Schilter in exerc. ad ff. 37. n.
 2. 3. scil. ut tutori legitimo testamento relinquatur tutela, & ad-
 jungatur tantum tutor honorarius, cui potestas sit impediendi,
 & præcavendi, si quid præjudicii legitimus intendat. v. eund.
 c. 1. n. 5.

§. IV.

Quod porro pater & filius secundum naturam habeantur
 pro una persona, vel ipse Imperator Justinianus in l. f. C. d. impub.
 & aliis substit. negat. Natura, inquit, & pater & filius una eadem-
 que persona PENE intelliguntur. Unitatem ergo hanc sanxit subti-
 litas Romanorum, ignoravit simplicitas Germanorum, quod ex
 conclusionibus ex hac regula descendantibus patescit. Et qui-
 dem ob eam, cum nec obligatio inter illos consistat, pater filio in
 potestate donare nequit l. 11. 17. C. d. donat. Except. v. ap. Lau-
 terb. comp. jur. tit. d. donat. Hinc divisio facta à patre inter libe-
 ros in potestate constitutos de jure non subsistit, cum sapiat do-
 nationem Gail. 2. O. 38. n. 1. & 2. O. 116. pr. Sed audiamus specu-
 lum Svevicum Cap. 118. tit. Der Kind Anspricht unter vierzehnen
 Jahren: Spricht ain Mann ain Kind an unter vierzehnen Jahren/
 und ist es unschuldig / soll der Vater für es schweren / überzeigt
 man es der Gethat / und hat ihm der Vater Gut ausgeben / da
 soll man von püssen dem Kläger und dem Richter. Hat es ihm nicht Gut
 ausgeben / etc. Conf. c. 262. Conspirat. Specul. Saxon. l. 1. t. 10.
 qui textus quidem de donatione facta filio eunti in militiam lo-
 qui videtur; Conf. l. 4. C. famil. ercisc. Juris tamen Saxonici Dd.
 admittunt ejus dispositionem etiam in aliis rebus immobilibus
 B. Rhein-

B. Rheinhard. d. 6. p. 1. ap. Zobel. diff. p. 2. d. 15. n. 5. Et donationem inter patrem & filium contra Juris civilis dispositionem ex observantia & consuetudine in Saxonia adhuc dum obtinere tradit Carpz. 6. Resp. 119. n. 12. 14. 18. Coler. 1. dec. 13. n. 3. Vir in jure Saxonico peritissimus ejusq; observantia exercitissimus. Carpz. 2. c. 12. d. 22. n. 9. v. Decif. Elect. 13. Carpz. 6. Resp. 119. Coeterum ubi dispositio juris civilis hoc in casu locum habet, ut in Prussia; Et. l. 4. t. 14. a. 1. §. 4. cautelam Dd. subministrant, ut filius juramento donationem confirmari curet, sic enim valere arg. c. 28. X. d. jurej. c. 2. d. pact. in 6. Illustris Dn. Stryck caut. contr. sect. 3. c. 9. §. 3. Et hanc communem, & in Camera appobatam esse opinionem testis est Gail. 2. O. 38. n. 7. Myns. 2. O. 33.

§. V. Nec propter unionem fictam à jure civili lis inter patrem & filium esse potest. l. 4. ff. d. judic. l. 16. ff. de furt. Limit. v. ap. Clementinum Ascanium de P.P. c. 8. n. 50. 51. Moribus Germaniæ quid constitutum? Speculum Svecicum c. 282. sequentia exhibet. Der Vater soli synen Sohn von ihm sundern / so er fünf und zwanzig Jahr alt ist / mit so viel Gut / als er geleisten mag / also / daß ihm das mehrere Theil betiebe / und thut er das nicht gern / der Sun nöthet ihn des wohl mit Recht vor seinem Richter. Quod capitulum, ut loquatur de actione ad rescissionem juris paterni tendente, jure civili filio non competente l. 4. 5. C. de Emanc. lib. argumentum tamen præbet asserendi id, quod volo, in primis cum ex §. præced. appareat, inter patrem & filium moribus Germanorum obligationem existere potuisse. Imo & hodie glossam contrariam l. 4. ff. de judic. in praxi observari auctor est Vultej. vir in praxi juris Germaniæ versatissimus lib. 3. de jud. c. 5. n. 11. Conf. Brunnem. ad l. 4. ff. de judic. Pr. Et. l. 5. t. 14. a. 1. §. 5. & ult. ubi & litem contra patrem intentare liberis in potestate existentibus indulgetur, & venditionis, quæ propter unitatem inter patrem & filium jure civili contrahi nequit. l. 2. ff. d. contrab. empt. empt. mentio injicitur ibi: Weil auch die Eltern / wann sie die liegende Gründe von den Kindern kauffen. 2c.

D

VI. Igno-

§. VI.

Ignorata ergo in Germania unitas illa patris & filii fuit, ignorata & testamentorum factio. Hac vero sensim, ut cap. I. dictum, surgente, & jure Romanorum postmodum vigorem suum accipiente, penitus non omnem legislationem Romanorum circa testamenta Germani receperunt, minus intenti, multa in ea ex unitate illa patris & filii decisa reperiri. Hæc inter est, quod apud illos hodie pater, æque ut jure civili liberis suis pupillariter substituere possit. Carpz. 3. c. 8. d. 16. Quam facultatem statuta quædam matri quoque quodammodo largiuntur Jus Wurtenb. P. 3. t. 12. Jus Prutenicum de substitutione pupillari tacet. Obiter hic de quæstione illa practica agitata inter Carpz. p. 3. c. 8. d. 1. & Dn. Brunnem. ad l. 8. §. 5. ff. d. inoff. test. An sc. matri in substitutione pupillari expressa legitima sit relinquenda; adjiciendū: affirmativam, & juri novissimo Justiniano, & moribus Germanorum convenientiorem esse. conf. Const. Elect. 8. p. 3. ibique Carpz. d. 3. Richt. dec. 45. Finckelth. O. 29.

§. VII.

De acquisitione parentum, quæ alteram regulam, ex qua effectus juris paterni fluunt, constituit, dispiciamus. Naturaliter parentum potestas ad bona liberorum se non extendit: quamvis non sit ambigendum, illos alimenta ad illorum educationem ex his sumere posse, non obstante naturali obligatione, qua liberos alere tenentur Dn. Pufend. d. 7. N. & G. l. 6. §. c. 2. 8. Dn. Præf. Ipr. div. l. 3. c. 4. §. 69. 70. 71. Ex quorundam ergo populorum legibus est, ut res omnes liberorum parentibus acquirantur, quæ & patrem a matre in hac re distinguunt, & filios non emancipatos ab emancipatis, & naturales a legitimis Grot. d. 7. B. ac P. l. 2. c. 5. §. 2. conf. l. 2. c. 3. §. 6. Quod quomodo legibus Romanorum sub distinctione obtinuerit explicat §. 1. & 2. J. per qu. pers. nob. acq. Lauterb. in Coll. Theor. Pract. ad tit. ff. d. pecul. Solliciti sumus de moribus Germanorum. In Speculo Svevico occur-

occurrit tantum divisio in bona paterna, & in bona acquisita seu adventitia, quorum domini liberi erant *v. cap. 118.* relatum in §. 4. huj. cap. & *cap. 262.* in cap. 1. §. 15. Sed numme etiam peculii profectitii mentio injicitur? Ita videtur, quia passim occurrit, das Gut / so der Vater dem Sohn ausgegeben. *cit. cap.* Verum ausgegeben Gut non eandem cum peculio Romanorum profectitio naturam habet. Hoc quippe separatum quidem quoad administrationem a bonis patris filio erat concessum; dominium vero illius, & quicquid ex eo acquirebatur, pater sibi reservabat *l. 7. pr. ff. de donat. l. 46. ff. de pecul. Ulyll. de act. §. 10. l. 49. §. 1. ff. d. A. & A. P. l. 1. §. 5. l. 4. ff. eod.* Illud autem Germanorum quoniam a patre profectum filius plene acquisivit. *Conf. Schilt. in exerc. ad ff. 27. §. 85. & seqq.* Sed quid hodie juris circa peculiorum acquisitionem? Patri cedere usumfructum peculii ordinarii in plerisque locis usu venit, non tamen ut jure civili ad dies vite; *l. 1. 4. f. §. 5. C. de bon. qua lib. Nov. 22. c. 34.* sed alibi usque ad separatam liberorum Oeconomiam, alibi usque ad illorum nuptias, alibi usque ad illorum majorenitatem *Carpz. p. 2. c. 10. d. 7. Zobel p. 3. diff. 5. Hopp. in comment. ad tit. 7. per qu. pers. nob. acquir.* Imo & hodie matri in Saxonia extra Electoratum usumfr. competere tradunt *Dd. Saxonici Wesenb. in parat. ff. de tutel. n. 5, Berlich. p. 2. cond. 12. n. 14. Richt. decis. 18. n. 25.* Quoad peculium profectitium sumtum in terminis legum Romanarum aliter statuendum. Moribus enim Germanorum, ut modo dixi, nullibi occurrit, & hodie si pater filius separata bona concedit, hi in illis pro emancipatis habentur. *Schulz. Synop. Inst. tit. quod cum eo qui in alien. potest lit. c. Hahn. in not. ad Wesenb. tit. de pecul. in f. ut inde actio de peculio, & actio Tributoria ab aula concesserit, si cum lege 4. §. 7. C. de Recept. arbitr. loqui fas est.*

§. IIX.

Jure Prutenico circa acquisitionem bonorum maternorum & paternorum, (eadem enim hoc in passu de matre disposita,) distin-

distingvendum esse arbitror, an divisio hæreditatis facta sit, an non. Priori casu retinent parentes usumfructum illorum bonorum. Et ita ex parte intelligo textum *l. in lib. 1. t. 29. a. 14. §. 16. n. 8. v. Alber andere. & in lib. 4. t. 5. a. 7. §. 4.* Nec ad divisionem regulariter cogi possunt, nisi (1.) parentes ad secundas nuptias se conferant, quo casu dividere tenentur, alias mulctantur ruri degentes pœna 30. gutter *Mr. in civitatibus habitantes pœna arbitraria. Ordin. Provinc. de Ann. 1640. p. 21.* Et pater nobilis (de quo mox infra) amittit usumfructum bonorum maternorum, & liberis alimenta ex propriis bonis præbere cogitur v. *l. 4. t. 15. a. 4. §. 9. 10. & l. 5. t. 14. a. 1. §. 5.* (2) bona liberorum deperdant, (3) liberi majorenes, i. e. qui compleverunt annum 21. *l. 2. t. 6. a. 8. §. 1.* divisionem urgeant *l. 5. t. 12. a. 5. §. 1. 2. & tit. 14. a. 1. §. 5.* Posteriori casu, facta nimirum divisione, parentes non gaudent usufructu *l. 5. t. 14. a. 1. §. 5. 6.* Wegner *in disput. de differ. jur. Cas. & Pruten. th. 3. lit. a.* Excell. D. Bolz. *in diss. 4. jur. cert. & contro. §. 4. in f.* Limitatur hoc in parentibus nobilium, qui in divisione bonorum maternorum usumfructum quodammodo lucrantur, quatenus nimirum correspondet alimentationi in liberos faciendæ. *l. 4. t. 15. a. 4. §. 2. 3. 4.* De peculio profectitio itidem pater neque Jure Prutenico tenetur, *Proc. judic. t. 25. a. 14. §. 6. n. 8.*

§. IX.

Quod autem parentes bonorum à liberis acqvisitorum administratores existant, illud naturalis ratio illis concedit. Æquum quippe, est ut ille, qui sibi & suis bonis consulere nequit, ab alio regatur *§. 6. f. d. attil. tut.* Inter omnes vero constat fragile esse & infirmum minoris ætatis consilium, & multis captionibus suppositum, multorumque infidiis expositum *l. 1. ff. d. Minor.* Contra quas liberi muniendi. Quis autem esset talis affectus, qui in eo vinceret paternum? *l. 7. pr. C. d. Curat. furios.* Pertinet huc tutela parentum v. *Spec. Saxon. lib. 1. art. XI.* quam Dd, vocant naturalem die natürliche Vormundschaft/ quando pater post mortem

tem

tem uxoris bona liberorum materna administrat. Circa quam provide statuta quædam sanciverunt, ut parentibus administratoribus curatores adjungantur, qui oculum intendant, ne illi in administrando negligentes sint. *Pr. Et. l. 2. t. 6. a. 2. §. 5. & lib. 5. t. 17. a. 5. §. 2.* Hoc juris civilis est, quod illa administratio filio, etiamsi justæ ætatis sit, adimatur *l. f. §. 3. C. d. bon. qu. lib.* quod an hodie in usu sit, ex antecedentibus dijudicandum, ubi dixi, patri multis in locis usum fructum in bonis liberorum usque ad legitimam illorum ætatem saltem relinqui. Simul ex dictis innotescit quousque filius sine consensu patris in judicio stare queat.

§. X.

Perperam vero à Dd. tanquam effectus P. P. venditatur, quod filius familias non possit testamentum condere. *Ascan. Clement. d. P. P. c. 14.* quia, etiamsi pater consentiat, ut filius testamentum faciat, hoc non valet *pr. f. quib. non est perm. fac. test. l. 6. ff. de testam.* Ex eo potius solo proficiscitur, quod testamenti faciendi jus nemo habet, nisi à lege: lex autem de solo patre familias locuta est: *Paterfamilias uti super familia pecuniave sua legas sit, ita jus esto. v. Anton. Fab. Jurid. Papin. tit. 8. illat. 4. Gilken. in Comment. ad l. 3. C. qui test. fac. poss. n. 10.* Sed numne & hodie nemo, nisi paterfamilias testari potest? *Schulzius in Synops. f. ad tit. quib. non est perm. fac. test.* illud negat, falso seductus fundamento, quasi hic unus ex effectibus P. P. sit, quæ hodie cesset. Ego contendo adhuc hodie testantem patrem familias esse debere. *Vinn. ad pr. f. quib. non est perm. fac. test. Nicol. Reusn. P. 1. d. test. c. 28. n. 19. seqq.* Recepta enim quoad materiam testamentariam à Germanis legislatione Romanorum hoc simul receptum, ut testamentum condere volens paterfamilias sit. *l. 3. C. q. test. fac. poss. Struv. S. f. C. ex. 32. ib. 7. Goden. conf. 70. n. 3. conf. Hartmann. pract. Obs. l. 2. tit. 5. observat. 7. & miscell. l. 2. cap. 1. obs. 11.* Adstipulatur *Jus Prutenicum l. 5. t. 1. a. 1. §. 5.* hoc solum adjiciens, ut testans

stans masculus sit 18. fœmina 14. completorum annorum. c. l. §. 4. v. l. 5. ff. q. test. fac. poss.

§. XI.

An vero magnam utilitatem Germani fœnerati sint, quod usum testamentorum Romanis consuetum in Remp. suam introduxerint, non vane hic quæritur? Apud veteres Germanos ut in c. 1. §. 15. notavi: *Heredes successoresque sui cuique liberi, & nullum testamentum. Si liberi non sunt, proximus gradu in possessione, fratres, patrum, avunculi.* Quæ ratio succedendi minus litibus exposita, & naturali hominum inclinationi admodum accommoda videtur. *Liberos enim, ac propinquos suos natura carissimos esse voluit,* inquit Tacitus. Et propinquorum conjunctio non parum inde fortior redditur, imo, ad mutua officia pressius impellitur, quia sciunt, multum benignitatis in se collatum iri. Facit & hæc ad splendorem, & conservationem familiarum, & inter cives opum æqualitatem servat vid. Aristot. 5. polit. 8. Quanta ex adverso mala testamenta non introduxerunt. Taceo liberrimam illam Romanorum antiquorum, qualem vix alii populi habuerunt, in testamentis condendis facultatem. Ex qua infinita commoda exiisse, fraudes captationes senum, tabularum suppositiones quilibet fateri necessum habet. Et vel ipsa varietas, & multitudo legum testamentariarum apud Romanos secuta, & restricta tandem legandilibertas per varias leges Furiam, Falcidiam &c. loquitur. Add. Conring. in præfat. ad Cornel. Tacit. Nostris temporibus quam multis Rebusp. liber ille supremæ voluntatis stylus, quem tantopere commendat Constantinus in l. 1. C. d. S. S. Eccles. & facultas legandi etiam Catholico & venerabili concilio, nocuerit, & quantis litibus fora involverit, in publicum testimonia extant. Conf. Paulus Venetus in Consider. Censur. Pauli V. ap. Goldast. tom. 3. Monarch. R. 7. Omnes Pragmatici (inquit Franciscus Hottomannus ap. Conring. c. l.) fatentur, quod *materia testamentaria, sit fons, & nutricula maxima litium partis.* Add. Dn. Pufend. d. J. N. & G. l. 4. c. 11. §. 18. Communis excusatio

fatio, quod testamenti factio per accidens saltem lites pariat ideo hic non apta, quia nullum negotium per se lites parit, sed semper hic in causa est malitia hominum, e.g. communitio, & tamen id pro brocardico habetur, quod communitio sit mater litium, & propterea in Remp. non debeat introduci.

§. XII.

Dixi filium non posse testari, etiam si pater consentiat. *v. l. 3. ff. qui testam. fac. poss.* Quod aliter se habet in donatione mortis causa. Hanc jus patris vel impedire, vel firmare potest *l. 7. §. 4. ff. d. donat. l. 25. §. 1. ff. d. donat. m. c.* Rationem differentiae suppeditat Gilken. *ad c. l. 3. C. qui testam. fac. n. 32.* Moribus Germanorum antiquis quid obtinuerit, docet *cap. 262. Spec. Svey. sup. in c. 1. §. 15.* Hodie, cum ut supra dictum, pater usumfructum in bonis liberorum saluum habeat, per donationem mortis causa à filio factam nullum ipsi præjudicium inferri poterit, sed hic si cum effectu donare velit, patris consensum necessario habere debet. *Wesenb. in coum. ff. d. m. c. donat. n. 4. Pr. Er. l. 5. t. 9. a. 1. §. 5.*

§. XIII.

Itidem ex mutuo, in scio patre contracto, filius in potestate existens nec apud Germanos cum effectu obligabatur. *Capit. 225. lib. 7. Caroli & Ludovici ap. Lindenbrog. in C. LL. Antiqu. Qui filio familias contra interdicta legum in scio patre pecuniam commendavit, eam nec vivente, nec mortuo patre ab eodem poterit postulare.* Legibus Romanorum hanc obligationem enervat *Scutum Macedonianum l. 1. §. 1. l. 7. §. 6. l. 9. §. 2. ff. d. Sct. Maced. §. 7. f. quod cum eo qui in alien. pot.* Cujus vis an hodie se exserat, considerandum. *Affirmat hoc Tulden. in comment. ad tit. de Sct. Macedon. cap. ult.* in certis casibus, quoties creditor sciens filio in luxum pecuniam mutuo dedit, aut sub hac expressa lege, ut post mortem patris cum fœnore solvatur. *Negat Volk. Hess. in quest. illustr. ult. ad Scutum Macedon.* quia inter Christianos non est præsumendum, filios

filios familias aere alieno gravatos vitæ parentum infidiaturos esse. Verum quamvis sententia Tuldeni de moribus Hollandiæ procederet, & infidiæ ejusmodi a filiis Christianis parentibus minime struerentur, non tamen propterea solum hæc lex prohibens filio pecuniam mutuam dare lata est, sed & in odium fœneratorum & ut coarctentur juveniles calores, ne filii familias cupidini dediti tristem exitum sentiant, qui eos in bonis post expectare posset. *l. 9. §. pen. ff. de Scto. Macedon. l. 40. pr. ff. d. condict. in deb. v. l. f. §. 5. in f. C. de bon. qua lib.* Igitur valet hodie omnino effectus & res ipsa, non tamen ex Scto Macedoniano, sed ex lege Caroli & Ludovici. Accedit, quod multa statuta illam legem ultra pecuniam etiam ad alias res fungibiles extendant; si v. g. Mercatores merces in vestimenta sumtuosiora, item Cauponæ Cupedinarii &c. filiis familias esculenta & poculenta profuse subministrant. Quam in rem statuta plurium Academiæ allegat Dn. Hop. in comment. ad §. 7. *J. quod cum eo.* Eadem in Prussia servantur *Ex. l. 1. t. 25. a. 14. §. 1.*

CAP. III.

OSTENDENS USUM MODORUM
CONSTITUENDI ET DISSOLVENDI,
JUS PATERNUM MORIBUS
GERMANORUM.

SUMMARIUM.

Nuptiæ legitime constituunt P. P. §. 1. Ut & legitimatio per subsequens matrimonium, non habito respectu, an cum concubina, meretrice vel adultera matrimonium contractum §. 2. Legitimationi per subsequens matrimonium moribus Germanorum succedunt in feudis. Secus in Prussia §. 3. Legitimationi per rescriptum Principis est modus constituendi jus paternum §. 4. Adoptionis usus

us moribus Germanorum incognitus hodie itidem varus §. 5. Emancipatio moribus Germanorum invito patre fieri poterat. Hodie est rara §. 6. Separatio etiam invito patre liberat liberos à P. P. §. 7. Matrimonium est modus tollendi jus patris absque respectu filii & filiae etiam in Saxonia. In Prussia separatio bonorum accedere debet. §. 8. Liberi emancipati plene bona sua a patre repetunt. §. 9.

§. 1.

Ellum semel ductum nolui distrahere, alias ante usum effectuum juris paterni civilium agendum fuisset de modis jus illud constituendi, quos, ut & modos Germanis usitatos principales potestatem hanc dissolvendi brevibus subjicere jam praesumo. Acquiritur autem patria potestas moribus Germanorum aequè ut jure Romano per justas nuptias *pr. J. d. P. P. l. 3. ff. d. his qui sunt sui uel alien. jur. v. l. 57. §. 1. ff. d. R. N. c. 2. 14. X. qui filii sint legit. Specul. Saxon. l. 3. art. 27. Pr. R. l. 2. t. 4. a. 13. §. 1. Docent hoc leges Caroli & Ludovici in C. LL. antiquar. ap. Lindenbrog. lib. 7. c. 41. ibi: Non omnis mulier viro juncta uxor est viri neque omnis filius heres est patris. Itaque aliud est uxor, aliud concubina *conf. c. 80. 127. 363. Et liberi ex legitimis nuptiis nati patris, non matris conditionem v. l. 19. ff. d. St. hom. sequuntur. Specul. Sæv. c. 392. Ein ieglich Kind behält seines Vaters Recht/ ob es ihm ehelich bürtig ist. Et quemadmodum leges civiles certum tempus assignaverunt, quo de legitimitate liberorum constare possit, l. 12. ff. d. Stat. Hom. ibique Gothofred. l. 3. §. 11. 12. ff. d. suis & legit. hered. l. 29. pr. in f. ff. d. lib. & posth. Nov. 39. c. 2. ita nec mores Germanorum negligentes extiterunt. Specul. Sæv. c. 276. Seind sie tegen Kind/ soll man ihr Zahl rechen/ zum minsten ein und vierzig Wochen. Die ein Boch ist zu Genaden gesezet/ der Maget ohn ein Vierzig Wochen/ die eine Jungfrau gewesen ist/ da man ihr den Mann gab. add. Czypz. 4. c. 27. d. 15. Hodie cæteris paribus legiti-**

E

mi

mi sunt, etiam qui I. & II. mense post nuptias nascuntur *arg. l. ii. C. d. natural. liber. Lauterb. ad tit. ff. de his qui sunt sui vel alien. jur.* utut parentes hoc casu obveniente non omnipœna vacent. Jure Prutenico ab omni honesto conventu per quinque annos arcen-
tur. *Pr. Br. l. 2. t. 1. a. 2. §. 6.*

§. II.

Secundus modus constituendi jus paternum ex legibus Romanorum est legitimatio (i.) per subsequens matrimonium cum concubina contractum §. 2, *J. d. hered. quæ ab intest. Nov. 89. c. 8. ii. 12. §. 4. confectis instrumentis dotalibus §. ult. J. d. Nupt. l. 10. C. d. natural. lib. Speculum Svevicum c. 374.* hunc in modum: Hat aber ein Mann eine Frau zu lediglichen Dingen / und hab Kind bey ihr lüzel / oder vtel / und nimmet sie darnach zu rechter Ehe / was sie Kind lediglichen mit einander gehabt haben / da sie einander zu der Ehe namen / da sind sie alle rechte Ehe-Kind worden / und erben Eygen / und Lehen von Vater und Mutter / und von andern ihren Fründen / als woll / als die Kind / die sie hernach gewinnen / so sie einander zur Ehe genommen han. *Quia vero olim apud Germanos moris erat, ut liberi hi legitimandi coram altari tempore matrimonialis benedictionis sub pallio patris starent, aut pallium manibus tenerent, appellari consueverunt ad differentiam reliquorum: Mantel-Kinden. Hodie cum leges imperii omnem concubitum extra conjugium prohibeant Ordin. Polit. d. A. 1577. t. 26. parum adhuc effectum interest, siue concubinam, siue meretricem matrimonio quis sibi jungat Schulz. Synops. Instit. §. f. de nupt. lit. b. Imo cum hodie matrimonium cum adultera esse possit, Spec. Sjev. c. 371. n. 14. c. 6. X. de eo qui dux. uxor. Carpz. 4. c. 20. d. 16. v. Nov. 134. c. 12. Finckelth. O. 25. n. 10. adulterini eo ad effectum juris paterni etiam legitimabuntur v. Besold. disc. de Nupt. inf. Spec. Sjev. c. 372. Spec. Saxon. l. 1. a. 37. Nec amplius ad hanc legitimationem nuptialia instrumenta requiruntur, sed sufficit, si per benedictionem sacerdotalem de affectione*
mari-

maritali constet. Wesenb. *conf.* 44. n. 44. Jure Prutenico eadem fere statuta l. 2. t. 3. a. 1. & tit. 5. §. 1. lib. 5. t. 12. a. 1. §. 9. nisi quod eo probatio de affectu maritali hoc in casu quocunqve modo fieri possit. Vid. Mev. 2. dec. 81.

§. III.

Et hæc legitimatio tanti ponderis est, ut inde legitimati in feudis succedant. per d. cap. 374. ibi *Eugen und Lehen*. Quod adhuc hodie plurimis in locis viget, pro eaqve sententia judicavit Camera Imperialis. Mynsig. 5. o. 42. *conf.* Carpz. 3. c. 28. d. 17. Obst. Cap. Naturales 2. F. 26. ibi: *Naturales filii, licet postea fiant legitimi ad successionem feudi, nec soli, nec cum aliis admittuntur.* Vel dicendum Longobardorum mores à consuetudine reliquorum Germanorum diversi quid introduxisse. Feudalia enim distincta fuere in Longobardica, Svevica & Saxonica illustr. Dn. Stryck. *in disc. prelim. usus mod.* §. 15. Aut asserendum capitulum illud commode de legitimatis per Rescriptum Principis explicari posse. Vid. eund. *in tr. de success. ab intest. diff.* 1. c. 3. §. 28. Vel affirmandum capitulum loqui de legitimatione ab ipsis naturalibus liberis post mortem patris aut alias eo invito quaesita, *Conf.* §. seq. Jure Prutenico legitimati per subsequens matrimonium feudorum non sunt capaces, *Et. l. 2. t. 5. §. 1. & lib. 7. t. 2. §. 10.*

§. IV.

Secundus legitimandi modus Romanorum per oblationem curiæ §. f. f. d. Nupt. §. 2. f. d. hered. quæ ab intest. l. 3. 4. C. d. natur. lib. Nov. 89. c. 2. seqq. Germanis incognitus hodie non est in usu. Magis nota legitimatio per Rescriptum Principis Spec. Svev. cap. 374. *Gewinnet ein Mann einen Sun unehelichen/den mag der Kayser woll zu einen Ehe-Kind machen. Aber der Kayser mag ihnen das Recht nimmer geben/das sie erben mit andern Magen / als ob sie ihrer Mutter Leyb Ehe-Kind werent gewesen. Aber gewinnen*

11. C.
jur.
Jure
cen-

Ro-
ium
p. 89.
Nupt.
mo-
und
rech-
a sie
den/
ans
win-
pud
em-
aut
enti-
berii
olit.
ubi-
nops.
n a-
xor.
erini
disc.
am-
un-
one
ari-

nen sie Ehe-Kind die erben ihre Mäge woll / ob sie zu Ehe-Kinden
sind gemacht. Hodie & Comites Palatini, quibus hoc speciali-
ter ab Imperatore indultum, legitimare possunt. Carpz. 2. c.
6. d. 16. Imo non tantum Imperator, sed & status vi superiori-
tatis territorialis hac potestate pollent, ut tamen hujus legitima-
tionis effectus ultra illorum territoria non extendatur. Illustr.
Dn. de Rhet. *Inst. jur. publ. l. 2. t. 9. §. 11.* Illa vero requisita, quæ
jure civili ad hanc legitimationem adhibentur, quæquæ exhibet
Novell. 89. c. 9. omnia fere aliter hodie se habere pluribus osten-
dit Dn. Stryck. *in us. modern. ad tit. de his qui sunt sui vel.*

§. V.

Tertius modus jus paternum acquirendi est adoptio, quæ
legibus Romanorum varie subdividitur §. 1. *f. l. 1. §. 1. l. 2. pr.*
ff. d. Adopt. Colleg. Jur. Argent. *ad h. tit.* Jura Germaniæ non
multum de adoptionibus disponunt. Glossator Speculi Saxoni-
ci textum *l. 2. art. 30.* de adoptione loqui putat, ut & Ben. Reinh.
diff. 15. n. 7. ap. Zobel. diff. jur. civ. & Saxon. p. 2. diff. 15. Sed displi-
cet hoc Schiltero *in exerc. ad ff. 43. §. 35.* existimanti hæredis con-
stitutionem extra testamentum ibi denotari, illumque textum ex-
plicari per constit. Car. M. *l. 2. LL. Longobard. t. 16. ap. Lindebrog.*
in C. LL. Antiqu. ibi: Qui filium legitimum non habuerit, & alium
quemlibet heredem sibi facere voluerit, coram Comite, vel coram Rege
& Scabinis vel Misso Dominico, qui tunc ad justitiam faciendam in pro-
vincia fuerint ordinati, traditionem faciat. Conf. Cap. Caroli *l. 6. c.*
207. Et quamvis rubrica dictæ const. loquatur de adoptione,
abusive tamen id fieri. Quicquid horum fit, hodie non ma-
gnum usum adoptionis esse testantur Vinn. *ad pr. f. d. adopt.*
Lauterb. in Compend. jur. tit. de adopt. Nec apud Borussos obser-
vari. Wegn. *de differ. jur. Cesar. & Pruten. th. 3. l. d.*

§. VI.

Supereff ut paucis inquiram de modis principalioribus, quibus
moribus Germaniæ jus paternum dissolvitur. Secundum jus
naturæ

naturæ, regulariter liberi ex sacris paternis discedere nequeunt, nisi de alimentis sibi prospicere, & actiones suas in commodum suam dirigere possint. Dn. Præses in *Jprud. div. l. 3. c. 4. §. 53. seqq.* Jure Romanorum pater nullo pene modo cogi poterat, quo filium, etiam maturæ ætatis & judicii, à potestate dimitteret, *§. ult. J. quib. mod. jus patr. potest. solv.* Sed volens recta via ad competentes judices vel magistratus intrare, & filios vel filias à potestate sua liberare potest, *§. 6. J. d. t. v. l. 5. C. d. Emancip. liber. Nov. 89. c. 1. pr.* Moribus Germanorum filius, qui vigesimum quintum ætatis annum compleverat, patrem ad emancipationem adigere poterat. *Spec. Sjev. c. 282. relatum in §. 5. cap. præced. Et c. 316.* Ein Sun nötet seinen Vater woll mit rechte / so er fünf und zwanzig Jahr alt ist / daß er sein Gut mit ihm theilen muß. *Specul. Sax. l. 2. art. 10. Pater coram judicio filium emancipare i. e. separare à se poterit, quantumcunque parvæ res sint, quibus emancipetur, dummodo per eum fuerint acceptata.* Exemplum emancipationis coram Camera Imperiali factæ de Comite quodam adducit Bocer. *Class. l. d. 13. th. 29.* Interim rarissimam esse hanc emancipationem fatetur Lauterbach *ad tit. d. Adopt.*

§. VII.

Magis frequentatur tacita, ut vocant, emancipatio, quando liberi separatam à paterna instituunt rerum domesticarum administrationem, & Oeconomiam *v. Nov. Leon. 25. in f.* Et hæc communi Germaniæ observantia solvit nexum paternum. *Habn ad Wesenb. tit. d. Adopt. n. 7.* Requiritur tamen jure Saxonico, ut liberi legitimam ætatem adepti sint *Carpz. 2. c. 10. d. 1. n. 6.* Quod Wurtembergensibus etiam in usu. *Würtenb. Lt. p. 2. tit. 18. §. 5. es mögen.* An autem patris consensus ad hanc separationem adhibendus sit, non unanimis Doctorum mens est. Si secundum mores Germanorum quæstio decidenda, puto quod non. Ex supra enim allegato *Cap. 282. & 316. Spec. Sjev.* evidentissime constat filium patrem invitum ad emancipationem judicialiter adstringere potuisse. *Moller ad Const. Saxon. 10. n. 9. Carpz. c. def. n. 4.*

E 3

Per.

§. II.

Per matrimonium quoque moribus Germanorum liberi à patria potestate liberantur, Vultej. *ad §. ult. f. qb. mod. jus p. p. solv. n. ult. in f.* secus ac jure civili l. 20. ff. *ad L. Jul. d. adult. l. 18. C. de Nupt.* Et hunc modum dissolvendi jus paternum apud ple-rosque populos inductum esse probat Berlich. *p. 2. concl. 11. n. 33. seqq.* Hincque cessat dispositio §. 3. *f. d. P. P.* quod nepos sit in potestate avi. Saxones differentiam constituunt inter filium & filiam. Ille per solas nuptias non exit è patris potestate, nisi & separatam Oeconomiam instituat. Filia vero, quamvis in con- victu patris permaneat, nihilominus patriæ potestati exempta est. Rauchbar *p. 7. qv. 18. n. 24.* quæ distinctio an principiis Ju- ris Germanici conveniat, dubito, defensus, & filium jure Saxo- nico per meras nuptias à patria potestate liberari, nisi ostendatur lex in contrariū. Jure Prutenico matrimonium jus patris solvere, non dubito asserere *arg. lib. 4. t. 15. a. 4. §. 3. junct. l. 2. t. 6. a. 8. §. 2. tit. 25. art. 14. §. 2.* ubi nepotes dicuntur esse in potestate avi, cu- jus asserti veritas vacillaret, si solæ nuptiæ liberos apud Boruffos sui juris facerent.

§. IX.

Quod si liberi ita egrediantur ex patris potestate, hic illis omnia illorum bona, quorum usufructu hæctenus potitus, resti- tuere tenetur, nec ut jure civili §. 2. *f. p. qv. pers. nob. acquir.* pro- pramio emancipationis dimidium usufructus illorum retinere potest. Carpz. *2. c. 10. d. 8.* Et hæc attulisse sufficiat. Plura vid. ap. Berlich. *cit. conclus. 11. p. 2.* Cæterum facile mihi à te B. L. ve- niam polliceor, si minus accurate, & comte quædam hic inserta reperies, modo cogitaveris in omnibus irreprehensibilem seu inemendabilem existere, divinæ solius, non autem mortalis esse constantiæ.

Erratum Typographicum:

Pag. 5. post lin. 5. Verba: a quo, lege: quando Resp. novum consensum; & verba hæc dele in lin. 8. Cæterum, si quæ alia occurrent, B. L. festinationi dabit.

XXVII.
Möchte der Dco Opino Martinus
Magister Magnificus, Universitäts-Prinzipal
ac DOMINO
DN. FRIEDERICO
VILHELMO
Electoris Brandenburgensis
&c &c
Consilio Electoris
Dispositionem in Augustin
DE PACIS DOTABILIBUS
ad Part. II. in XI. cap. XI.
Suis Statutis Hamburgensis
Dignis
DN. CHRISTIANO
THOMASIO, JCO
CONSIL. ELECT. BRANDENB. PROF. PUBL.
UNIV. FRIDER. SEN. & FAC. JURID.
A. & DECANO
PRO LICENTIA
Summos in modum iure honores & privilegia
Doctoralis in capellandi
Publico Examinum Examinis Libenter
Auctor
DIEDERICUS ANCKELMANN
Hamburgensis
6. Apr. 1691. In Auditorio majori ante & pomeridiano
JURE, LITTERIS VIVAE SALSIEDIANAE.

00 A 6336

ULB Halle 3
002 928 728

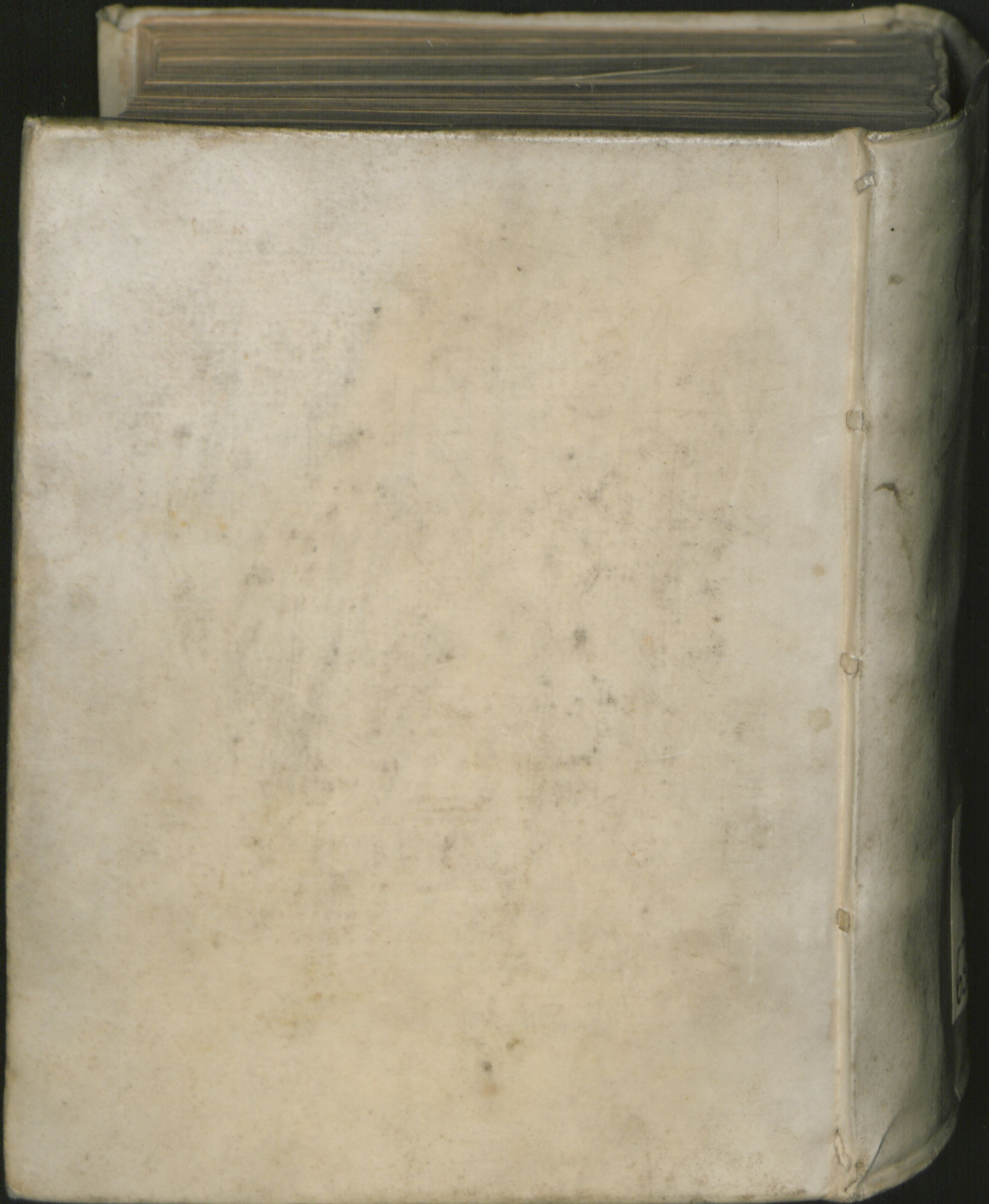

Sb.

VD 17

Reho ✓

Diss. num. **XXVI.**

37

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
**USU JURIS PATER-
NI ROMANORUM SECUN-
DUM MORES GERMA-
NÆ ET JUS BORUSSICUM
REVISUM.**

Quam
Auspice Deo, ex Decreto Amplissimæ
FACULT. JURIDICÆ
IN ILLUSTRI FRIDERICIANA,
SUB PRÆSIDIO
Dn. CHRISTIANI THOMASII, JC.
Sereniss. & Potentiss. Elector. Brandenb.
Consilarii, Prof. P. Universitatis FRIDERICIANÆ,
& Facultatis Juridicæ Senioris,
PATRONI AC PROMOTORIS SUI
DEVENERANDI
PRO LICENTIA

Summos in jure consequendi honores
D. 27. Junii M. DC. XCIV. Horis matutinis a 7. usq. ad 12.
Publicæ Eruditorum censuræ submittet
ZACHARIAS HESS. Regiom. Pruss.
HALÆ, Literis SALFELDII, Regiminis Elect. Brandenb. Typ.

